

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4036-1 від 21.09.2020
Народні депутати України
Н. Королевська та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підвищення розмірів академічної та соціальної стипендій»

У законопроекті, який є альтернативним до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення розмірів стипендій» (реєстр. № 4036 від 02.09.2020), пропонується шляхом внесення відповідних змін до законів України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про підвищення престижності шахтарської праці» передбачити для визначеної в цих законах категоріях громадян виплату соціальної стипендії «у розмірі не менше 150 відсотків фактичного розміру прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України». Крім того, змінами до законів України «Про вищу освіту» та «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» пропонується передбачити, що розмір мінімальної академічної стипендії не може бути меншим фактичного розміру прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць, а розмір мінімальної соціальної стипендії не може бути меншим 150 відсотків фактичного розміру прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць.

Законопроект не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 16 червня 2020 року № 689-IX. Також вказаний законопроект не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України 02.02.2021 № 1165-IX.

За результатами розгляду законопроекту Головне управління вважає за доцільне висловити щодо нього наступні зауваження.

1. Чинне законодавство України передбачає, що державні соціальні гарантії та стандарти у сферах доходів населення, житлово-комунального, побутового, соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я та освіти визначаються на основі прожиткового мінімуму, встановленого законом, який є базовим державним соціальним стандартом. Відповідно держава гарантує забезпечення основних потреб громадян на рівні встановлених законом

державних соціальних стандартів і нормативів (ст.ст. 6, 16 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»).

Порядок встановлення та затвердження прожиткового мінімуму визначено у Законі України «Про прожитковий мінімум», згідно із яким цей показник щороку затверджується Верховною Радою України в законі про Державний бюджет України на відповідний рік (ч. 3 ст. 4 цього Закону) і застосовується для встановлення державних соціальних гарантій і стандартів, в тому числі для визначення розмірів стипендій (ст. 2 цього Закону).

У разі ж, якщо у законопроекті мова б йшла все-таки про «фактичний розмір прожиткового мінімуму», то, при цьому, слід врахувати, що його застосування відповідно до ст. 5 Закону України «Про прожитковий мінімум» передбачено лише для спостереження за динамікою рівня життя в Україні на основі статистичних даних про рівень споживчих цін. Цей показник щомісяця розраховує центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, оприлюднює отримані дані і разом із відповідними розрахунками надає Президенту України, Верховній Раді України, сторонам соціального діалогу на національному рівні – всеукраїнським об'єднанням професійних спілок, всеукраїнським об'єднанням організацій роботодавців та Кабінету Міністрів України.

Також з метою дотримання державних соціальних гарантій, оцінки ефективності державної соціальної політики, її впливу на рівень та якість життя в Україні передбачено здійснення постійного державного моніторингу у сфері застосування та фінансового забезпечення державних соціальних стандартів і нормативів, за результатами якого повинен здійснюватися перегляд розмірів державних соціальних гарантій (ст. 24 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»).

З урахуванням зазначеного слід зауважити, що, оскільки на підставі державних соціальних стандартів здійснюються розрахунки і обґрунтування до показників видатків на соціальні цілі у проектах Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів (ст. 20 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»), вбачається неприйнятним вибіркове застосування не встановлених державним кошторисом показників прожиткового мінімуму, а саме, фактичного, як це пропонується у проекті.

Тому системне і узгоджене забезпечення об'єктивної величини державних соціальних гарантій і стандартів можливе лише при розгляді та затвердженні у законі про Державний бюджет України розміру прожиткового мінімуму, який максимально відповідатиме реальній вартості необхідного для людини обсягу харчування, мінімального набору непродовольчих товарів та послуг.

2. Строк набрання чинності Законом, проект якого розглядається, – з дня наступного за днем його опублікування (п. 1 розділу II «Прикінцеві положення») потребує коригування з урахуванням вимог ч. 3 ст. 27 Бюджетного кодексу України, відповідно до яких «закони України або їх окремі положення,

які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються: не пізніше 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду; після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим».

3. Законопроекту властиві інші недоліки техніко-юридичного характеру.

3.1. Звертаємо увагу на те, що у разі внесення змін до закону, викладеного у новій редакції, зміни вносяться до його оновленої редакції з посиланням на джерело його оприлюднення. При цьому, посилання на всі попередні редакції закону не здійснюється. Натомість, у законопроекті робиться посилання на джерело опублікування Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» в редакції від 28.02.1991, тоді як 19.12.1991 він був прийнятий у новій редакції.

3.2. Звертаємо увагу на те, що за загальними вимогами законодавчої техніки у разі внесення змін до декількох законів, вони подаються у хронологічному порядку. Проте зазначені рекомендації у законопроекті не враховані.

3.3. Положення законопроекту, відповідно до якого Кабінету Міністрів України дається доручення невідкладно подати до Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Закону України про Державний бюджет України на 2020 рік щодо збільшення доходів та видатків у зв'язку з прийняттям цього Закону (п. 2 розділу II «Прикінцеві положення») загалом не відповідає ч. 8 ст. 90 Регламенту Верховної Ради України, відповідно до якої, «якщо для реалізації положень поданого законопроекту після його прийняття необхідні зміни до інших законів, такі зміни мають викладатися в розділі «Перехідні положення» цього законопроекту або в одночасно внесеному його ініціатором окремому законопроекті. До законопроекту додається перелік законів та інших нормативних актів, прийняття або перегляд яких необхідно здійснити для реалізації положень законопроекту в разі його прийняття».

Окрім того, виглядає таким, що не відповідає принципу правової визначеності використання в наведеному положенні слова «невідкладно». Адже відповідно до правової позиції Конституційного Суду України принцип правової визначеності вимагає чіткості, *зрозумілості й однозначності* правових норм, зокрема, їх *передбачуваності* (прогнозованості) та стабільності (абз. 6 п. 2.1 мотивувальної частини Рішення Великої палати Конституційного Суду України від 20.12.2017 № 2-р/2017).

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Грицак, Т. Макійчук

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/96401 від 17.03.2021

441827